

Een schouw van Stichting Interieurs in Fryslân in de domineeswoning in Oppenhuizen. Op de foto linksboven toont Leo Jonkergouw (rechts) inventarisator Rutmer Mekenkamp het door hem geresatureerde embleem op de schouw. Op de foto rechts Thea Dijkstra met de fotograferende Mirjam Stuurman. Op de foto links onder bejukt Ap Timmermans (midden) een kastdeuren.

Monumenten zijn aan de buitenkant tot het kleinste voegje vastgelegd, maar aan de binnenkant kan de eigenaar vaak ongestraft zijn gang gaan. Waardevolle interieurs worden zonder benul gesloopt en verdwijnen in ras tempo. Stichting Interieurs in Fryslân brengt in kaart wat er nog, is voor het te laat is.

Beschermengel voor vogelvrije pareltjes

ELIZABETH VOGELZANG
FOTO'S CATRINUS VAN DER VEEN

Avond aan avond, maanden achtereen stond Leo Jonkergouw op een lange ladder met een tandartschaakje aan het plafond in zijn woonkamer te krabben. Stukje voor stukje schraapte hij heel voorzichtig dikke lagen saus weg, tot de honderden krullen van de sierlijsten en rozetten langzaam weer tevoorschijn kwamen.

In 30 procent van de monumenten is niks meer over van originele interieur

buurten. En al die achtentwintig jaar zijn ze druk bezig met de restauratie. „Het is maar goed dat het vrijstaand is, want we hebben vaak tot diep in de nacht staan hengsten.“

Inmiddels is de pastorie een historisch juweeltje. Van buiten, maar zeker ook van binnen. Tot in het kleinste detail hebben ze kamer voor kamer aangepakt. Aan concessies doet het stel niet. Als iets wordt opgeknapt, dan ook zo veel mogelijk in de originele staat.

Van de haakjes op de kastdeuren en het glas in lood in de deuren tot de afkatties op de blinden, de kleuren op de muren en de lak op de oude vloeren. Bij alles wordt eerst bedacht of uitgezocht hoe de vaklieden dat bij de bouw in 1860 hebben gedaan. Hoe was het origineel?

Ap Timmermans, Mirjam Stuur-

man en Rutmer Mekenkamp lopen bij de kelder in kaart zijn gebracht en de kelder in kaart zijn gebracht en de kelder in kaart zijn gebracht en de kelder in kaart zijn gebracht.

Het driemanschap doet een schouw voor Stichting Interieurs in Fryslân. Interieurs zo rijk en origineel zijn een unicum, zeggen de specialisten. En eigenaren die met zoveel passie voor historie te werk gaan ook. Friesland staat vol huizen en boerderijen die zijn bestempeld tot monument. Duitzenden pareltjes zoals in Oppenhuizen. Opgenomen op gemeentelijke lijsten van historisch waardevolle panden of zelfs op de rijksmonumentenlijst. Prachtige boerderijen die tot op de millimeter zijn vastgelegd, statige

herenhuizen die van de nok tot de kelder in kaart zijn gebracht en de kelder in kaart zijn gebracht en de kelder in kaart zijn gebracht.

Maar bij de beschermde status van de buitenkant wordt gek geïgnoreerd. Dat deel is nu bijna afgerond. Volgend jaar volgen mogelijk Harlingen en Dongeradeel.

Interieurs in Fryslân hoopt dat uiteindelijk zo'n vijftienduizend eigenaren van monumenten provinciebreed bereid zijn een van de 37 in-

ventarisanen achter hun voordeur te laten kijken. Het onderzoek is vrijblijvend. „We willen niks opleggen of verbieden“, zegt Stuurman. „Mensen zijn zelf baas over wat ze in hun huis willen, maar we wijzen ze op de interieuronderdelen die bijzonder zijn. Door het verhaal te vertellen, proberen we ze enthousiast te maken voor hun eigen huis en de geschiedenis ervan. De kans op bescherming en behoud is dan vele malen groter dan wanneer het wordt afgedwongen.“

„Mensen kregen hun huis niet verkocht en gingen de zaak toch maar verbouwen.“ Ze somt op wat ze zoal aantreffen. Complete indelingen van huizen naar de knoppen door gesloopte muren. Originele plankenvloeren zijn op de brandstapel beland. Ouderwetse tegeltableaus die niet passen in het moderne interieur zijn weggebroken. Bedsteden die onhandig zijn, werden gesloopt. Schouwen die in de weg zaten, zijn opgeruimd. Ze kan nog wel even doorgaan. „Inte-

‘Dingen worden ook vaak uit onwetendheid verwijderd’

„Mensen kregen hun huis niet verkocht en gingen de zaak toch maar verbouwen.“ Ze somt op wat ze zoal aantreffen. Complete indelingen van huizen naar de knoppen door gesloopte muren. Originele plankenvloeren zijn op de brandstapel beland. Ouderwetse tegeltableaus die niet passen in het moderne interieur zijn weggebroken. Bedsteden die onhandig zijn, werden gesloopt. Schouwen die in de weg zaten, zijn opgeruimd. Ze kan nog wel even doorgaan. „Inte-

rieur is altijd aan smaak onderhevig“, zegt ze. „Maar dingen worden ook vaak uit onwetendheid verwijderd. Veel mensen hebben geen benul van de historische waarde.“

Laatst was ze bij een jong stel dat in een oude boerderij was getrokken. Ze showden hoe keurig ze zijn originele vloer hadden vervangen. „Helemaal trots.“ Tot Stuurman vertelde dat hun huis veel meer waard was geweest als ze de oude vloer hadden behouden. „Dat was even slikken. Ze zien het niet.“

„Mensen kregen hun huis niet verkocht en gingen de zaak toch maar verbouwen.“ Ze somt op wat ze zoal aantreffen. Complete indelingen van huizen naar de knoppen door gesloopte muren. Originele plankenvloeren zijn op de brandstapel beland. Ouderwetse tegeltableaus die niet passen in het moderne interieur zijn weggebroken. Bedsteden die onhandig zijn, werden gesloopt. Schouwen die in de weg zaten, zijn opgeruimd. Ze kan nog wel even doorgaan. „Inte-

speelde veel in de pastorie. Door haar weten de huidige bewoners dat de tegeltes in de keukens er diagonaal inzaten. Dat de dienstmeid vroeger op zolder sliep, naast de turfopslag. Dat de kast in de studeerkamer van dominee vol boeken stond. Toch heeft ook Jonkergouw wel fouten gemaakt. Hij gooide de fruitrekken die compleet verschrommeld en verrot in de kelder stonden zonder pardon weg. „Achteraf had ik er op zijn minst foto's van moeten maken“, besefte hij zich nu. Timmermans, Stuurman en inventarisant Mekenkamp vergeven het hem. „Zo prachtig bewaard in deze omvang en zo rijk. Dat zie je bijna nooit.“

De stichting komt graag in contact met mensen die zelf een interessant pand hebben. info@interieursinfryslan.nl